

Утвърждавам:  
Началник РУО:.....  
/Ивайло Златанов/

## УЧЕБНА ПРОГРАМА

за разширена подготовка по Български език и литература

**Трети клас**

**2020 – 2021 учебна година**

Хорариум на избираемите учебни часове: 1.5 ч./ 48 ч.  
седмичен / годишен

Изготвил: Бисер Хаджиев  
(име, подпис)

**ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ**  
за избираемите учебни часове по *български език и литература* за 3. клас  
32 седмици x 1,5 часа = 48 часа

| № по ред | Учебна седмица по ред | Тема на урочната единица              | Очаквани резултати от обучението                                                                                                                                                                                                                                                                      | Методи при работа                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Бележки/<br>коментари |
|----------|-----------------------|---------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 1        | 2                     | 3                                     | 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 6                     |
| 1.       | I                     | Да си припомним наученото във 2. клас | Умее да подрежда букви в думи; поставя ударението на двусрични и трисрични думи; открива думи за правописна проверка на неударени гласни и беззвучени съгласни. Разграничава съобщителни от въпросителни изречения; умее да прави правописна проверка на думи в текст; пише правилно и четливо текст. | Образуване на думи от предложени букви; откриване на ударение в думи; допълване на пропуснати беззвучени съгласни в средата на думата; игра за избор на гласен в думи с правописни особености. Поставяне на знаци за край на съобщителни и въпросителни изречения в текст; добавяне на пропуснати гласни и съгласни в думи от текст; препис на текст. |                       |
| 2.       | II                    | Общуване                              | Разграничава устно от писмено общуване; ориентира се в ситуация на речево общуване; използва учтивата форма на обръщение.                                                                                                                                                                             | Разпознаване на ситуации на общуване и провеждане на диалог по тях; подреждане на изречения в диалог; допълване на букви в електронно писмо с думи за учтивата форма на обръщение.                                                                                                                                                                    |                       |
| 3.       |                       | Общуване                              | Ориентира се относно участниците в общуването и формата на общуване с тях; владее начини за учтиво и обосновано отказване; разграничава изказванията на участници в общуване.                                                                                                                         | Редктиране на текст с неправилно използвана учтивата форма на обръщение; допълване на изречения в диалог за учтивост при отказване; определяне на последователността в диалог.                                                                                                                                                                        |                       |

| 1   | 2    | 3                                   | 4                                                                                                                                                                                                                                 | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 6 |
|-----|------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 4.  | III  | Звукове и букви                     | Разпознава думи по звуковете им модели; открива пропуснати букви в думи; ориентира се в азбучния ред; запомня писането на думи с непроверяем правопис; разпознава мястото на ударението в думи; ориентира се в правописен речник. | Допълване на пропуснати думи в текст; откриване на пропуснати букви в думи; подреждане на думи по азбучен ред; препис на думи и запомняне на техния правопис; игра за откриване на ударение; допълване на букви в думи с непроверяем правопис с помощта на речник; препис на текст.                  |   |
| 5.  | IV   | Гласни звукове. Правопис            | Групира двойките гласни според техния изговор; определя правилния гласен в неударена сричка на думи.                                                                                                                              | Допълване на гласни; игра за размяна на гласни в думи с правописни особености; избор на дума за проверка на неударен гласен; игра за определяне на думи за правописна проверка на гласни.                                                                                                            |   |
| 6.  |      | Гласни звукове. Правопис            | Знае начини за правописна проверка на гласни.                                                                                                                                                                                     | Избиране на правилен гласен в думи с правописни особености; редактиране на думи със сгрешени гласни; препис на текст с правописни особености при думите.                                                                                                                                             |   |
| 7.  | V    | Съгласни звукове. Правопис          | Разграничава звучни от беззвучни съгласни; запомня думи с непроверяем правопис на съгласни; знае начини за проверка на беззвучни съгласни.                                                                                        | Свързване на звучните и беззвучните съгласни по двойки; препис на думи с непроверяем правопис; избиране на дума за проверка на съгласен; игра за редактиране на грешки при съгласни; писане на думи с правописни особености при съгласните; препис на текст с пропуснати беззвучни съгласни.         |   |
| 8.  | VI   | Писане на думи с група съгласни     | Може да прави проверка на струпани съгласни в средата и в края на думата.                                                                                                                                                         | Решаване на кръстословица; писане на думи с правописни особености при струпване на съгласни.                                                                                                                                                                                                         |   |
| 9.  |      | Писане на думи с група съгласни     | Прави разлика между изговор и писане на думи с група съгласни; стреми се да спазва правописната норма.                                                                                                                            | Редактиране чрез добавяне на пропуснати букви при група съгласни в думи; редактиране и преписване на текст със струпани съгласни в думите.                                                                                                                                                           |   |
| 10. | VII  | Пряко и преносно значение на думите | Ориентира се в многозначността на думите; разграничава пряко от преносно значение; образува изрази с думи в преносно значение; употребява правилно думи в преносно значение и образува изречения с тях.                           | Използване на думи в предложен контекст; кръстословица с думи в пряко значение; свързване на изрази в преносно значение с техния еквивалент в пряко значение; сравняване на значението на думи; съставяне на изречения с думи в преносно значение; разпознаване на думи по тяхното значение в текст. |   |
| 11. | VIII | Синоними                            | Разпознава синонимите като близки по значение думи; подбира думи в съответствие с езиков контекст.                                                                                                                                | Избор на подходящ синоним за конкретна езикова ситуация; игра за свързване на двойки синоними; образуване на синонимни групи думи.                                                                                                                                                                   |   |
| 12. |      | Синоними                            | Образува синонимни групи думи; допълва пропуснати синоними в текст.                                                                                                                                                               | Зачертаване на излишна дума в група синоними; откриване на синоними; избор на подходящи синоними за текст.                                                                                                                                                                                           |   |

| 1   | 2    | 3                                              | 4                                                                                                                                                                                      | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 6 |
|-----|------|------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 13. | IX   | Правилна употреба на думите. Редактиране       | Ориентира се в значението на думите и ги употребява уместно; редактира текст чрез добавяне на думи; редактира чрез съкращаване; използва синоними за избягване на дразнещи повторения. | Препис на текст с допълване на думи с посочено значение; откриване на изрази в преносно значение; добавяне на думи в текст; откриване на излишни думи в текст; свързване на изрази с тяхното значение; откриване и отстраняване на излишни повторения в текст чрез употреба на синоними.                                    |   |
| 14. | X    | Сродни думи. Корен на думата                   | Разпознава сродни думи по общия им корен.                                                                                                                                              | Кръстословица за подреждане на сродни думи според общия им корен; откриване на сродни думи в текст; отделяне на двойки сродни думи.                                                                                                                                                                                         |   |
| 15. |      | Сродни думи. Корен на думата                   | Определя корена като обща част на група сродни думи.                                                                                                                                   | Откриване на дума, която е корен на група нейни производни; определяне на корена в сродни думи; редактиране на неправилно определен корен на думи; образуване на сродни думи.                                                                                                                                               |   |
| 16. | XI   | Проверка на правописа с помощта на сродни думи | Открива сред група сродни думи дума с ударение за проверка на неударен гласен; прави правописна проверка на гласни и съгласни чрез сродни думи.                                        | Разпознаване на сродни думи в текст и правописна проверка на гласните в тях; редактиране на грешки в думи с неударен гласен; избор на дума за проверка на пропуснат гласен; игра за избор на сродни думи, подходящи за проверка на пропуснат съгласен в дума; добавяне на пропуснати букви в текст с правописни особености. |   |
| 17. | XII  | Образуване на думите. Представки               | Разграничава представката като словообразуваща част на думата; прави разлика при употребата на представките <i>с-</i> и <i>съ-</i> .                                                   | Определяне на корена и на представките в сродни думи; образуване на думи с различни представки.                                                                                                                                                                                                                             |   |
| 18. |      | Образуване на думите. Представки               | Образува думи чрез добавяне на представка; променя значението на думи чрез замяна на представката; ориентира се в значението на представките.                                          | Избор на подходяща представка в зависимост от нейното значение; разместване на представки в неправилно написани думи; добавяне на представки към думи в текст.                                                                                                                                                              |   |
| 19. | XIII | Правилно писане на думи с представки           | Пише правилно думи с представки; запомня правописа на думи с представките <i>о-</i> , <i>у-</i> и <i>с-</i> .                                                                          | Редактиране на думи с обеззвучаване на съгласния в представката; допълване на пропуснати неударени гласни в представките на думи; игра за откриване на грешки при писане на думи с представки; образуване на думи с представки с трудности при писане; добавяне на пропуснати букви в думи с представки.                    |   |
| 20. | XIV  | Части на думата (преговор)                     | Умее да открива корена на сродни думи и да определя представката.                                                                                                                      | Кръстословица за образуване на сродни думи с различни представки; откриване на корена в група сродни думи; добавяне на пропуснати сродни думи в текст.                                                                                                                                                                      |   |

| 1   | 2     | 3                                                | 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 6 |
|-----|-------|--------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 21. |       | Части на думата (преговор)                       | Прави разлика между сродни думи и синоними.                                                                                                                                                                                                                                                               | Откриване на дума, която е синоним на група сродни думи; преобразуване на дума с две представки; добавяне на пропуснати представки в думи от текст; редактиране на грешки при представки.                                                                                                                         |   |
| 22. | XV    | Съществителни имена, прилагателни имена, глаголи | Разграничава съществителни имена, прилагателни имена и глаголи; определя тяхното пряко и преносно значение; образува синонимни групи с тези части на речта; употребява правилно представки в съществителни, прилагателни и глаголи; прави правописна проверка на трите части на речта чрез сродни думи.   | Откриване на трите части на речта в текст; ориентирване в тяхната преносна употреба; подреждане в синонимни групи; писане на думи с представките <i>пре-</i> и <i>при-</i> ; избор на сродни думи за правописна проверка на съществителни, прилагателни и глаголи; добавяне на пропуснати гласни в думи от текст. |   |
| 23. | XVI   | Съществителни имена. Употреба и правопис         | Определя синоними при съществителните имена; прави правописна проверка на съществителни имена чрез сродни думи; пише правилно съществителни имена със струпани съгласни.                                                                                                                                  | Разпределяне на съществителни имена по групи синоними; проверка чрез сродни думи на гласни и съгласни в съществителни имена; откриване на думи с неправилно пропуснати букви в група съгласни.                                                                                                                    |   |
| 24. |       | Съществителни имена. Употреба и правопис         | Открива представки в съществителни имена; употребява правилно съществителни имена в текст.                                                                                                                                                                                                                | Писане на съществителни имена с представка <i>с-</i> ; правописна проверка на умалителни съществителни имена с беззвучени съгласни; разпознаване на съществителни имена по тяхното значение; препис на текст.                                                                                                     |   |
| 25. | XVII  | Прилагателни имена                               | Образува прилагателни имена; посочва рода и числото на прилагателните имена; открива синоними на прилагателни имена; ориентира се в прякото и в преносното значение на прилагателните имена; може да проверява правописа на прилагателни имена чрез сродни думи; открива представки в прилагателни имена. | Преобразуване на съществителни в прилагателни; определяне на рода и числото на прилагателни имена; лабиринт за откриване на синоними на прилагателно име; откриване на прилагателни имена в преносно значение; правописна проверка на прилагателни имена.                                                         |   |
| 26. | XVIII | Степенуване на прилагателните имена              | Познава значението на частите за образуване на сравнителна и пръвзходна степен на прилагателните имена.                                                                                                                                                                                                   | Степенуване на прилагателни имена в двете степени; използване на степенувани прилагателни имена в изречения и в текст.                                                                                                                                                                                            |   |
| 27. |       | Степенуване на прилагателните имена              | Пише правилно степенувани прилагателни имена; разграничава частицата <i>по-</i> от предлога <i>по</i> в изречения.                                                                                                                                                                                        | Откриване на степенувани прилагателни имена в изречения с употреба на предлога <i>по</i> ; редактиране на грешки при степенувани прилагателни имена в пословици и в текст.                                                                                                                                        |   |
| 28. | XIX   | Употреба и правопис на прилагателните            | Пише правилно степенувани прилагателни имена и прилагателни имена, които са с двойно „н“ (-нн-) в                                                                                                                                                                                                         | Съставяне на изречения със степенувани прилагателни имена; образуване на прилагателни                                                                                                                                                                                                                             |   |

| 1   | 2     | 3                                          | 4                                                                                                                                                                                                                                       | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 6 |
|-----|-------|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
|     |       | имена                                      | ж. р., в ср. р. и в мн. ч.; открива и поправя грешки при прилагателни имена.                                                                                                                                                            | имена; редактиране на прилагателни имена с грешно написани представки и двойно „н“ (-nn-); редактиране на грешки при прилагателни имена в разказ и препис на текста.                                                                                                                                                                                    |   |
| 29. | XX    | Лични местоимения                          | Разпознава личното местоимение като част на речта, която замества имена на лица и предмети; образува форми на лични местоимения.                                                                                                        | Подреждане на личните местоимения в правилен ред по лице и число; свързване на лични местоимения с глаголи; откриване на лични местоимения в текст.                                                                                                                                                                                                     |   |
| 30. |       | Лични местоимения                          | Употребява правилно лични местоимения и формите на личните местоимения за определяне на лицето на глаголите.                                                                                                                            | Откриване на лични местоимения в съдържащи ги думи; разграничаване на личните местоимения по лице и число; допълване на пропуснати лични местоимения в текст.                                                                                                                                                                                           |   |
| 31. | XXI   | Употреба и правопис на личните местоимения | Знае правописните особености на личните местоимения <i>аз, той</i> ; редактира текст с грешки при употребата на местоименията; използва учтивата форма на личното местоимение за 2 л. мн. ч. в съответствие с комуникативната ситуация. | Свързване на лични местоимения с глаголи; редактиране на текст чрез съкращаване на дразнещи повторения на местоимения; редактиране на текст чрез добавяне на пропуснати местоимения; разграничаване на личното местоимение за 2 л. мн. ч. от учтивата форма чрез редактиране на диалог; препис на текст с поправка на грешките при личните местоимения. |   |
| 32. | XXII  | Глаголи                                    | Разграничава глаголите; образува синоними на глаголи; пише правилно представки в глаголи.                                                                                                                                               | Откриване на глаголи с представки в текст; съставяне на група синоними на глаголи; редактиране на грешки при представки на глаголи; писане на глаголи с представките <i>с-</i> и <i>съ-</i> .                                                                                                                                                           |   |
| 33  |       | Глаголи                                    | Умее да открива и поправя правописни грешки при глаголи.                                                                                                                                                                                | Писане на глаголи с представките <i>о-</i> и <i>у-</i> ; правописна проверка на гласни в глаголи; добавяне на представки към глаголи в текст.                                                                                                                                                                                                           |   |
| 34. | XXIII | Лице и число на глаголите                  | Определя лице и число на глагола; променя глаголи по лице и число.                                                                                                                                                                      | Разпределение на глаголи според тяхното лице и число; откриване на несъответствия по лице и число в колонка от глаголи; образуване на глаголни форми за всяко лице и число; свързване на глаголи с лични местоимения; откриване на двойки глаголи от едно и също лице и число; промяна на глаголи по лице и число в контекст.                           |   |
| 35. | XXIV  | Спомагателен глагол <i>съм</i>             | Разпознава думата <i>съм</i> като спомагателен глагол.                                                                                                                                                                                  | Откриване на пропуснати форми на спомагателния глагол; съставяне на изречения със спомагателния глагол; избор на правилни форми на спомагателния глагол в посочен контекст.                                                                                                                                                                             |   |

| 1   | 2      | 3                                          | 4                                                                                                                                                                                                            | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 6 |
|-----|--------|--------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 36. |        | Спомагателен глагол<br>съм                 | Променя спомагателния глагол съм по лице и<br>число; използва правилно спомагателния глагол в<br>различни езикови ситуации.                                                                                  | Разграничаване на спомагателния глагол от другите<br>глаголи в текст; Употреба на спомагателния глагол<br>в изрази; редактиране на грешки при слято писане<br>на спомагателния глагол.                                                                                                                                                |   |
| 37. | XXV    | Употреба и правопис<br>на глаголите        | Употребява уместно глаголи и ги пише правилно;<br>знае начини за проверка на правописните<br>особености при глаголите.                                                                                       | Избор на подходящ глагол от двойка синоними;<br>добавяне в текст на пропуснати форми на<br>спомагателния глагол; откриване на грешки в<br>представки на глаголи; редактиране на глаголи с<br>грешка в последна неударена сричка и в 1 л. мн. ч.;<br>редактиране на текст със сгрешени представки при<br>глаголите.                    |   |
| 38. | XXVI   | Части на речта                             | Употребява правилно изучените части на речта.                                                                                                                                                                | Образуване на синонимни групи и добавяне на<br>представки към съществителни, прилагателни и<br>глаголи.                                                                                                                                                                                                                               |   |
| 39. |        | Части на речта                             | Спазва изучените книжовни норми за правилно<br>писане на съществителни, прилагателни, глаголи<br>и лични местоимения.                                                                                        | Степенуване на прилагателни имена; писане на<br>прилагателни имена с двойно „н“ (-nn-);<br>кръстословица с промяна на глаголи по лице и<br>число; добавяне в текст на пропуснат спомагателен<br>глагол и откриване на местоимения.                                                                                                    |   |
| 40. | XXVII  | Съобщителни и<br>въпросителни<br>изречения | Разпознава съобщителни и въпросителни<br>изречения; поставя правилен знак в края на<br>съобщително и въпросително изречение;<br>ориентира се в границите на съобщителни и<br>въпросителни изречения в текст. | Подреждане на изречения в диалог; писане на<br>съобщителни изречения като отговори на въпроси;<br>поставяне на пропуснати знаци за край на<br>изречения в текст; разпознаване на въпроси по<br>техните отговори; добавяне на пропуснати думи<br>във въпросителни изречения; определяне на<br>границите и вида на изреченията в текст. |   |
| 41. | XXVIII | Възклицателни<br>изречения                 | Определя изречението, с което се изразяват<br>чувства, като възклицателно.                                                                                                                                   | Съотнасяне на възклицателни думи спрямо<br>комуникативни ситуации; съставяне на<br>възклицателни изречения; добавяне на пропуснати<br>думи за възклицание в текст.                                                                                                                                                                    |   |
| 42. |        | Възклицателни<br>изречения                 | Оформя пунктуационно правилно края на<br>възклицателни изречения.                                                                                                                                            | Разграничаване на възклицателните изречения от<br>въпросителните; редактиране на текст с грешки при<br>знаците за край на изреченията; добавяне на<br>пропуснати знаци за край на възклицателни<br>изречения.                                                                                                                         |   |
| 43. | XXIX   | Подбудителни<br>изречения                  | Разпознава подбудителните изречения за заповед,<br>молба, съвет, забрана; оформя пунктуационно<br>правилно края на подбудителни изречения;                                                                   | Съставяне на изречения за заповед и молба;<br>откриване в текст на думи за изразяване на подкана<br>и заповед; добавяне на знаци в подбудителни и                                                                                                                                                                                     |   |

| 1   | 2     | 3                                 | 4                                                                                                                                                                       | 5                                                                                                                                                                                             | 6 |
|-----|-------|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
|     |       |                                   | разграничава подбудително от възклицателно изречение; преобразува съобщителни изречения в подбудителни.                                                                 | възклицателни изречения и отбелязване на подбудителните изречения; преобразуване на съобщителни изречения в подбудителни; добавяне на знаци за край на изречения в текст.                     |   |
| 44. | XXX   | Изреченията при общуване          | Разпознава различни по цел на изказване изречения; преобразува подбудителни и възклицателни изречения.                                                                  | Поддрждане на изречения в диалог; съставяне на въпросителни изречения; добавяне в текст на пропуснати думи за възклицателни и подбудителни изречения.                                         |   |
| 45. |       | Изреченията при общуване          | Употребява изучените видове изречения в съответствие с комуникативната ситуация.                                                                                        | Съставяне на подбудителни и възклицателни изречения; поставяне на знаци за край на изречения в текст.                                                                                         |   |
| 46. | XXXI  | Трудности при писмено общуване    | Умее да прилага изучените правила за правописа на думите и за пунктуационното оформяне на изреченията; открива и поправя грешки в думи, изречения, текст.               | Правописна проверка на гласни, съгласни и представки в думи; редактиране на грешки в думи с двойно „н“ (-nn-); добавяне на букви в думи със струпани съгласни; редактиране и препис на текст. |   |
| 47. | XXXII | Какво научихме за българския език | Съставя група от сродни думи; открива представки в думите и ги пише правилно; разграничава степенувани прилагателни имена и използва правилно частиците за степенуване. | Съставяне на изречения със сродни думи; определяне на представки в думи и добавяне на пропуснати беззвучни съгласни; откриване на степенувани прилагателни имена.                             |   |
| 48. |       | Какво научихме за българския език | Разпознава личните местоимения; употребява правилно спомагателния глагол съм; променя глаголи по лице и число; разграничава видовете изречения по цел на изказването.   | Добавяне на пропуснати лични местоимения; откриване на спомагателния глагол съм; промяна на глагол по лице и число; добавяне на знаци за край на различни видове изречения в текст.           |   |

Изготвил: Бисер Хаджиев  
(Име, фамилия, подпис)